

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Helsinki 4.3.2008

Sähköisen viestinnän tietosuojalain muutosesitys HE 158/2007 vp

Viestinnän Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sähköisen viestinnän tietosuojalain muutosesityksestä HE 158/2007 vp, jolla pannaan täytäntöön tunnistamistietojen tallentamisesta annettu direktiivi (24/2006/EY). Keskusliitto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pääviestit

1. Esitetyt sähköisen viestinnän tietosuojalain muutokset eivät heikennä lähdesuojan tai anonyymien ilmaisun suojan toteutumista. Tältä osin Viestinnän Keskusliitolla ei ole huomautettavaa hallituksen esityksestä.
2. Lakiesitys näyttää rajoittavan muiden tahojen kuin viranomaisten oikeuksia saada tunnistamistietoja palveluyrityksiltä. Jotta vältettäisiin ristiriita tekijänoikeuslain ja sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain kanssa, ehdotettua sähköisen viestinnän tietosuojalain 36 §:ää tulisi täydentää. Säilytettäviä tunnistamistietoja pitäisi viranomaisten lisäksi antaa myös muun lain perusteella tietojen saantiin oikeutetuille.

Ehdotuksen ydinsisältö

Teletointailmoitusvelvolliset palveluyritykset olisivat ehdotuksen mukaan velvollisia säilyttämään viestintää koskevia tunnistamis- ja muita tietoja 12 kuukauden ajan viestinnän päivämäärästä lukien. Säilyttämisvelvollisuus ei koskisi viestien sisältöä.

Palveluyritykset säilyttävät jo nykyisin tunnistamistietoja oman liiketoimintansa hoitamista, kuten esimerkiksi laskutusta varten. Ehdotuksen nojalla nämä tiedot olisi velvollisuus säilyttää määräaika viranomaistarpeita, erityisesti vakavien rikosten ennalta estämistä, selvittämistä ja syyteharkintaa varten. Sääntely ei asettaisi palveluyrityksille velvoitteita minkään uusien tietojen säilyttämiseen.

Viranomaisten tiedonsaantioikeudet määräytyisivät muiden, jo voimassa olevien säännösten nojalla. Näihin asioihin ehdotus ei toisi muutosta. Säilyttämisestä aiheutuneista kustannuksista vastaisi se viranomainen, jonka tarpeita varten tiedot säilytetään.

Lähdesuoja ja anonyymin ilmaisun suoja

Sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:n mukaan yleisön saataville toimitetun viestin laatijalla sekä julkaisijalla ja ohjelmatoiminnan harjoittajalla on oikeus olla ilmaisematta, kuka on antanut viestin sisältämät tiedot (*lähdesuoja*). Julkaisijalla ja ohjelmatoiminnan harjoittajalla on lisäksi oikeus olla ilmaisematta viestin laatijan henkilöllisyyttä (*anonyymin ilmaisun suoja*).

Lähdesuoja ja anonyymin ilmaisun suoja ovat keskeinen osa sananvapautta, joka on perustuslain turvaama perusoikeus. Jotta tiedotusvälineet voivat toimia roolinsa mukaisesti ”vallan vahtikoirina” ja yhteiskunnallisten epäkohtien esiin nostajina, on välttämätöntä antaa tietolähteille suojaa heidän henkilöllisyytensä paljastumista vastaan.

Lakiesityksen 36 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten oikeudesta saada tunnistamistietoja rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi säädetään poliisilaissa (493/1995), rajavartiolaissa (578/2005), henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (579/2005), tullilaissa (1466/1994) sekä pakkokeinolaissa (450/1987, säädöksen numero puuttuu pykäläehdotuksesta). Ehdotettu säännös on luonteeltaan informatiivinen.

Lakiehdotus ei anna viranomaisille voimassa olevaan tilanteeseen nähden lisääntyneitä oikeuksia saada viestien tunnistamistietoja tai muita tietoja palvelu yrityksiltä. Näin ollen lakiehdotus ei heikennä lähdesuojan tai anonyymin ilmaisun suojan toteutumista siten, että lähteen ja julkaisijan väliseen luottamukselliseen suhteeseen päästäisiin puuttumaan palvelu yrityksen kautta.

Johtopäätöksenä edellä olevasta Viestinnän Keskusliitto toteaa, ettei sillä ole sisällöllistä huomautettavaa lakiehdotukseen nähden lähdesuojan ja anonyymin ilmaisun suojan kannalta.

Muiden kuin viranomaisten oikeus tietojen saantiin

Sähköisen viestinnän tietosuojalain ehdotetun 36 §:n 2 momentin mukaan tunnistamistietoja voivat saada palvelu yrityksiltä ainoastaan viranomaiset, joilla on lain perusteella oikeus saada tiedot palvelu yrityksiltä. Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 28) todetaan, että muilla tahoilla kuin viranomaisilla ei olisi oikeutta saada viranomaisten tarpeita varten säilytettäviä tietoja.

Voimassa olevan tekijänoikeuslain (404/1961) 60a §:n mukaan tekijällä tai hänen edustajallaan on oikeus tuomioistuimen määräyksellä salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa saada lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjältä taikka muulta välittäjänä toimivalta palvelun tarjoajalta yhteystiedot sellaisesta teleliittymästä, josta tekijän oikeuksien suojan kannalta merkittävässä määrin saatetaan yleisön saataviin tekijänoikeudella suojattua aineistoa ilman tekijän suostumusta.

Käytännössä tekijänoikeuslain säännös tarkoittaa, että esimerkiksi julkaisija voi vaatia tuomioistuimelta määräyksen, jonka nojalla palvelu yritys on velvollinen ilmoittamaan tunnistamistiedot internet-liittymästä, jonka kautta levitetään lainvastaisesti julkaisijan tekijänoikeussuojattua aineistoa. Päätöksen tunnistamistietojen antamisesta tekee viranomaisen eli tuomioistuin.

Tuomioistuin voi myös sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 17 §:n perusteella määrätä asianomistajan vaatimuksesta lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen

laitteen ylläpitäjän luovuttamaan verkkoviestin lähettäjän selvittämisessä tarpeelliset tunnistamistiedot vaatimuksen esittäjälle, jos on todennäköisiä syitä epäillä viestin olevan sisällöltään sellainen, että sen toimittaminen yleisön saataville on säädetty rangaistavaksi.

Hallituksen esityksessä ehdotettu sähköisen viestinnän tietosuojalain 36 §:n 2 momentti näyttää sanamuotonsa ja esityksen perustelujen nojalla estävän tunnistamistietojen lainmukaisen luovuttamisen tekijänoikeuden haltijoille ja viestien sisältöön perustuvien rikosten asianomistajille.

Viestinnän Keskusliiton mielestä ei voi olla oikein, että rikosten selvittämiseen tähtäävä lainmuutos itse asiassa toimii tarkoitustaan vastaan ja estää rikosten selvittämistä. Jotta ehdotetun säännöksen ristiriita tekijänoikeuslain ja sananvapauslain kanssa poistuisi, 36 §:n 2 momenttia pitäisi tarkistaa siten, että oikeus tietojen saantiin on viranomaisten lisäksi muilla tahoilla, jotka ovat lain nojalla siihen oikeutettuja. Esitämme säännöstä tarkistettavaksi seuraavasti:

Hallituksen esitys	Viestinnän Keskusliiton ehdotus
36 §	36 §
----- Tämän lain 14 a §:n perusteella säilytettäviä tietoja voivat saada palveluyrityksiltä ainoastaan viranomaiset, joilla on lain perusteella oikeus saada tiedot palveluyritykseltä.	----- Tämän lain 14 a §:n perusteella säilytettäviä tietoja voivat saada palveluyrityksiltä ainoastaan viranomaiset ja muun lain nojalla siihen <u>oikeutetut</u> , joilla on lain perusteella oikeus saada tiedot palveluyritykseltä.

Ehdottamamme säännös ei ole ristiriidassa tunnistamistietojen tallentamisesta annetun direktiivin (2002/58/EY) kanssa. Tietojen antaminen muille kuin viranomaisille perustuu tuomioistuimen nimenomaiseen päätökseen. Tietoja ei siis anneta yksityisen henkilön tai yrityksen päätöksellä, vaan tuomioistuimen eli viranomaisen päätöksellä, mitä direktiivi edellyttää.

Tekijänoikeuden osalta kiinnitämme huomiota myös direktiiviin 2001/29/EY tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa. Tämän direktiivin 8 artiklan 3 kappaleen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeudenhaltijoilla on mahdollisuus hakea kieltoa tai määräystä sellaisia välittäjiä vastaan, joiden palveluita kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden tai lähioikeuden rikkomiseen. Sähköisen viestinnän tietosuojalain säännökset eivät saa estää tämän direktiivin ja sen nojalla annetun tekijänoikeuslain 60a §:n toteutumista.

Viestinnän Keskusliitto

Satu Kangas
Johtaja, lakiasiat

Viestinnän Keskusliitto on joukkoviestintäalan ja graafisen teollisuuden kattojärjestö, joka edistää toimialan yleisiä toimintaedellytyksiä tavoitteenaan turvata monipuoliset joukkoviestintäpalvelut suomalaisille. Viestinnän Keskusliitto edustaa noin 800 yritystä, jotka työllistävät noin 30 000 henkilöä. Edustettujen yritysten osuus joukkoviestintämarkkinoista on noin 80 %. Keskusliiton jäseniä ovat Aikakauslehtien Liitto, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto, Suomen Kustannusyhdystys, Suomen Radioiden Liitto sekä Suomen Televisioiden Liitto.

Lisätietoja lausuntoon liittyen antavat tarvittaessa:

Håkan Gabrielsson
Toimitusjohtaja
hakan.gabrielsson@vkl.fi
puhelin 2287 7304

Satu Kangas
johtaja, lakiasiat
satu.kangas@vkl.fi
puhelin 2287 7305